

Demény Miklós és Márkus Károly kiállítása

Demény Miklós nem a polgár elképesztésére festi képeit, ezekkel mégis egyéni hangot üt meg s ezzel élesen kiválik társai közül. Bizonyára természetesnek veszi a mindössze 25 éves fiatal művész, ha ismeretünket a képei láttán támadt kérdéssel kezdjük: hogyan lesz képes továbblépni ebből a különös zsákutcából, amelybe a pálya kezdetén befűrta magát. Nem hihető ugyan-

falai közül (*Fehér kápolna, Kicsi kápolna*) elszállt a szentlélek, a papok elköltöztek. Az *Ikvapart* és a *Tapolcai tó vize* nem mozgásával, hanem éteri tisztaságával ragad meg, mint e festészetben minden, a csendéletek tárgyai, az utcarészletek, a házfalak, az emberi testek fényei, árnyékai. Természetesen nemcsak a tárgyak egymástól erőteljes kontúrokkal történő elválasztása okozza ezt az ódon hangulatot, hanem fojtott színskálája is. Fölsorolhatók a színek — okkerek, színiák, krómzöldek, a szürkés-kékes

Dombrowszky Szaniszló: Vitorlás kikötő – Port de voiliers
Пристань парусников

is, hogy itt csak kísérletről van szó. Ezek a képek témában és színben annyira egyformák, hogy 2–3 már kifejezi mindazt, amit a művész mondani képes. Egy csendélet, egy utcarészlet s egy akt — a többi e háromnak egyhangú variációja. Ugyanez áll kiállított öt grafikájára is.

Demény Miklós festői látásának forrása a geometriai szemlélet, az ebből következő kimért szerkesztői munka, ami erősen leegyszerűsített színvilággal párosul. Cézannet és a konstruktivistákat joggal említhetjük az elődök közül, mert a képeken a szerkezet hangsúlyozott szerepet visz. Malom és egyéb épületek többnyire sík felületei torlódnak geometrikus törtséggel és zártással egymásra (*Présházak*). Demény képeinek néptelen utcái, kihalt házai a középkor csendjét idézik, olyan világét, amelyben csak a harangtornyok harangjai csendítettek életre. Képein a malmok (*Sásmegi malom I. II., Bánfalvi malom*) nem örömlnek, fehér kápolna

árnyalatok — a színbeli egyhangúság letagadhatatlan. Talán ez is oka, hogy emberi közelségnek alig akadunk nyomára. Kivétel *Fájdalom* című képének fejkendő paraszttasszonya.

Demény legnagyobb ereje a szerkesztésben rejlik, de alig hihetjük, hogy a jövőben is ily fukarul bánik majd a színekkel. Aki 25 éves fővel ennyire zárt világgal jelentkezik, az előbb-utóbb új szakaszt nyit művészetének.

Tapolcai törészlet című képe bizonyítja, hogy aki ily világosan tud szerkeszteni, aki a színeket ily tisztán használja fel a képépítésben s önmaga sajátos festői látása kifejezésére, az jóval többre lesz képes annál, mint amit első bemutatkozása alkalmával megjelenített. Annyi bizonyos, hogy képei nem érdektelenek, a fentiek ellenére is van varázsuk, sajátos festői felfogásukkal hangulatot teremtenek, állásfoglalásra kényszerítenek. S indulásnak ez elég.

*Márkus Károly: Sinkovits
Шинкович*

A Demény Miklóssal együtt kiállító, kisplasztikákkal szereplő *Márkus Károly* művei első tekintetre kétfarcú művészt mutatnak, mégis a már-már elvont és teljesen realiztikus ábrázolásmód nála elválaszthatatlan egységbe olvad. Nem hiába tanult Borsos Miklós mellett (1958-ban végzett), egyaránt kitűnően bánt a kövel és a bronzal. Az anyagszerűség elvét szigorúan szem előtt tartja.

Finoman megmunkált — de a részletekbe soha bele nem vesző portréi (*Sinkovits Imre, Márta, Annuska*) az izmokat, a belső szerkezeti felépítést tömszerűen sejtető szobrai (*Kofa, Fekvő nő*) vagy már-már nonfiguratív kompozíciói kitűnő tehetségre vallanak. A *Fekvő nő* robusztus tömegei nem nyomják el a szerkezetet, ahogy az *Álló nő*-t sem fosztja meg nőies szépségétől tömör testisége, a földre húzó erők hatalma. Sinkovits portréjánál némi archaizálást érzünk, ami

*Gorka Látia kerámiái
Poterie de Livia Gorka — Керамика
Ливии Горка*

az adott esetben éppen a fej objektív vonásaiból is adódhat. És bár *Zsenge* c. kicsiny szobra szinte teljesen nélkülözi a test szokásos külső jegyeit, a realiztikusan képzett művekhez képest sem érzünk stílusváltást, annyira egy töről metszettek ezek az értelmet, erőt, derűt, harmóniát sugárzó szobrok.

Sz. R.

Dombrovsky Szaniszló kiállítása

Már számos itthoni és külföldi kiállításon szerepelt több-kevesebb művel, de mint önálló kiállítót csak most, a Kulturális Kapcsolatok Kiállítótermében ismerhette meg a közönség. Bizonyára nem lesz érdektelen, ha röviden felvázoljuk eddigi fejlődését és keressük azt a szellemi habitust, amely művei alkotása közben meghatározta.

A festés alapismereteit s a művészet iránti ragaszkodását, már a szülői házban, édesapja mellett megszerezte. 14 éves koráig a zene, pontosabban a hegedű gyakorlat is rendszeres napi tevékenysége közé tartozott. A nyarakat évről-évre Zebegényben töltötte. A Dunakanyar természeti szépsége éppúgy megragadta, mint az azt festő, s ott tömörülők művészek társasága. Különösen Berény Róbert zeneszeretete, közvetlen emberi magatartása — amelyet gyermekfejjel is tökéletesen érzéklni tudott — tette a festés és zene vonatkozásaiban is gazdaggá fejlődésének ezt az egészen korai szakaszát.

Az érettségi után 1946-ban Olaszországba ment, onnan pedig 1947-ben Franciaországba. Még ez évben felvették az Ecole Nationale des Beaux-Arts egyik műtermébe. Ezután négy évet töltött ott a festő, illetve a freskó tanszakokon. A szabályos főiskolai képzés mellett megismerkedett Párizs művészeti életével, múzeumaival, kiállítóhelyiségeivel, vagy éppen a művészet aktuális problémáit boncolgató kávéházi asztaltársaságokkal. A Café du Dôme-ot is gyakran megkereste, melynek hírnevét egykor a fiatal Pór Bertalan, Czöbel Béla és Tihanyi Lajos alapozták meg.

Ahogy lenni szokott, őt sem főiskolás tanárai, hanem inkább századunk művészeti arculatát döntően befolyásoló mestereknek a különböző köz- és magángyűjteményekben található művei segítették a technikai ismereteken túli sajátos mondanivalók és kifejező eszközök megtalálásában. Az Orangerie-ben látott Cézanne-ok s általában Matisse-nak, Braque-nak, Rouault-nak, s a többi mesternek gyűjteményes kiállításain megismert élmények sarkallták képzelőerejét. A levont tanulságok természetesen nem akkor, főiskolás éve alatt, nem is közvetlenül azután, hanem jóval később, festői készségének érettebb fejezeteiben mutatták meg termékenyítő erejüket.

A főiskola elvégzése után 1951-ben hazajött s az ezt követő években a budai vár ásatai során feltárt freskókat restaurálta, ezenkívül képzőművészeti szakköröket vezetett és rendszeresen festett. Különösen a tokaji művésztelepen töltött idők hatottak rá kedvezően. Leginkább tájképek foglalkoztatták. Ezeket meg lehetett festeni kint